

«ТВОЯ ПОЕТЕСА БУЛА УКРАЇНКОЮ!»

Популярна нині письменниця Оксана Забужко назвала Лесею Українку *Notre Dame d'Ukraine* (Богоматір України), стверджуючи її провідну роль в українському культурницькому та й державотворчому процесі. Велика поетеса сучасності Ліна Костенко звеличила ще більше страдницький шлях найбільшої поетеси світу задля виборювання світлого майбуття Вітчизни:

*Шматок землі, ти зवेशся Україною.
Ти був до нас, ти будеш після нас.
Мій предковичий,
Мій умитий росами,
Космічний,
Вічний,
Зоряний, барвінковий.
Коли ти навіть звався Малоросія,
Твоя поетеса була Українкою!
Ліна Костенко. «Віль єдиної зброї»*

Ми, сумчани, по праву пишаємося своїм пошануванням геніальної поетеси й драматурга, адже на теренах Слобожанщини, ба й усієї Лівобережної України, маємо єдиний тут музей Лесі Українки. Чомусь немає такого ні в Зеленому Гаї, ні в Гадячі в колишніх родинних маєтках Олени Пчілки, Драгоманових, де Леся тривалий час проживала там, гостювала в Панаса Мирного, була в Полтаві на відкритті пам'ятника Іванові Котляревському, святі на честь сторіччя нової української літератури. А де ж тут музеї, меморіали, пам'ятники, котрі б розповідали про етапи того полум'яного життя, увіковічували б дорогу для нащадків пам'ять про Лесею, про славу когорту її родичів Драгоманових, Косачів?

Тож важко переоцінити значення для нашої історії та культури, яке має скромний музей, що розташований у Косівщинській школі, власне в передмісті Сум. Оповідає директор музею Ніна Михайлівна Тищенко: «За три роки, відколи наш музей дістав звання народного, тут побувало більше 5 тисяч відвідувачів. Торік у грудні роботу музею, що постійно поповнюється експонатами, вдосконалює форми роботи, було переглянуто й звання народного затверджено знов. Двічі на рік ми влаштовуємо урочисті зустрічі «У Лесиній світлиці» – 25 лютого в день народження поетеси – та в травні, у час приїзду Лесі на лікування до місцевої народної цілительки Параски Богущ. Нещодавно до Косівщини завітав заслужений працівник культури України, земляк Косачів із Волині Іван Сидорук.

Девізом його діяльності й поїздки до нас, є «Схід і Захід разом»; він і справді знайомив нас не лише з волинськими обрядами, оберегами, а й привіз костюми запорізьких січовиків і демонстрував їх на

учнях, подарував цінну літературу про життя Косачів на Волині, творчість видатного композитора Ігоря Стравінського, пов'язану з Волинським Поліссям, багатим фольклором, пишною природою. Між іншим, його балет «Весна священна» І. Стравінським створено майже водночас з Лесиним шедевром «Лісовою піснею», та й народився він, в основному, на матеріалі поліських легенд і пісень, як і чудо-феєрія. Буклет, присвячений Стравінському, автор назвав символічно – «Правдиві оповідки дядька Лева»... І. Сидорук цікаво розповів про невідомі сторінки з життя великої, обдарованої родини Косачів, милувався нашим музеєм і щиро бажав, аби він розбудувався ширше, бо надто багато в ньому матеріалів і з життя Лесі, і з народного мистецтва краю».

Старші жителі колишнього хутора Косівщини пам'ятають добротну козацьку хату Параски Богущ, де знайшла притулок під час лікування Леся Українка. Добре було б реставрувати неочачно знесений будинок народної цілительки, створити там водвораз і музей народного побуту. Усе це не потребує значних коштів, а яку б роль відіграв такий заклад у вихованні молоді, у продовженні славних традицій історичного закутка на Слобожанщині!

– Виявляється, на Волині, – продовжує розповідь директор музею, – проживають вихідці з Сумщини, батько й син Георгій та Андрій Завгородні, вони прислали теж дуже багато матеріалів. За їх настановою волинські письменники подарували музеєві понад сто своїх творів з дарчими написами. Неоціненним їхнім подарунком є солідне 3-томне видання «Леся Українка і

Леся Українка

сучасність», що вийшло в Луцьку 2006р., із дарчим написом упорядниці книг Надії Сташенко, де поміж цінних розвідок про життя і творчість поетеси цілий розділ присвячено перебуванню її в Косівщині на Слобожанщині, етнографічним зацікавленням поетеси. З Австралії надійшла рідкісна книга Лесиної сестри Ольги Косач-Кривинюк «Леся Українка. Хронологія життя та творчості», видана у Нью-Йорку 1970 р. У розділі «Спомини й уваги до 1889 р.» – рік приїзду на Сумщину юної Лесі – на двох сторінках розміщено розповідь про лікування поетеси у «баби Параски» декоктами (відварами) зілля та ваннами. Як додаток до цього вже антикварного видання 2004 р. видавництво «Факт» випустило у світ розкішний альбом «Лариса Петрівна Косач-Квітка», до якого немало долучилася й наймолодша сестра Ізидора Косач-Борисова. До речі, у списку наведених прізвищ Параска Назарівна Богущ (1826-1907 рр.) – важлива персона в житті поетеси, яку вона згадує в листах, у художніх творах, рекомендує як фахову народну лікарку хворим друзям... Про всі експонати годі й розповісти!

Музей і справді давно заслуговує на благодатну реконструкцію: дуже вже багато цінних експонатів, знімків, книг чекають на ширшу експозиційну площу. Значення цього вогнища збереження пам'яті про геніальну дочку українського народу воістину неоціненне, неоціненне воно й для нас, нині суцих.

Панас МУДРИК